

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5909/2022
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужила АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Веран Панић, адвокат из ..., против тужене ГГ из ..., чији је пуномоћник Јелена Ковановић, адвокат из ..., ради повреде нужног дела, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1828/21 од 13.07.2021. године, у седници већа одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1828/21 од 13.07.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљево П 2153/16 од 29.03.2018. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужилама на име повреде нужног дела исплати по 554.818,00 динара са законском затезном каматом од 02.03.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилама као солидарним повериоцима на име трошкова поступка исплати 482.144,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1828/21 од 13.07.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужилама на име повреде нужног дела исплати по 554.818,00 динара са законском затезном каматом од 02.03.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка из става другог изреке првостепене пресуде тако што су обавезане тужиле да туженој солидарно исплате 457.194,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиле су благовремено изјавиле ревизију због погрешне примене материјалног права позивајући се на одредбу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – други закон), Врховни суд је утврдио да је ревизија дозвољена и неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Указивање ревидената на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, није било предмет оцене овог суда, будући да се ради о повредама које се не могу сматрати ревизијским разлогом у смислу одредбе члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су рођене сестре, а њихов отац сада пок. ДД је своју непокретну имовину поклонио туженој овереним уговорима о поклону пред Општинским судом у Ваљево од 26.08.2010. године и 22.02.2011. године. Уговором о поклону од 26.08.2010. године, отац парничних странака је туженој оставио већи део своје имовине, у којем не помиње остале ћерке, а у уговору од 22.02.2011. године, закљученом након осмомесечног погоршања његове болести, у члану првом је констатовано да је „поклонодавац“ стар човек, а и више од тога, инвалид прве категорије, да има три ћерке од којих су две удате и не живе у његовом домаћинству, а ћерка ГГ је разведена и живи у његовом домаћинству и у заједници са њим, као и да све своје непокретности поклања својој ћерки ГГ. Отац парничних странака (рођен ... године) неколико година пред смрт имао је здравствених проблема, услед којих су му ампутирани ножни прсти, а затим и нога, због чега је боравио у болници током 2010. и 2011. године излазећи кући само за викенд. Тужена се након развода брака крајем августа 2010. године вратила у очево домаћинство и са оцем живела у заједници до његове смрти 26.09.2012. године. Тужена се једина старала о оцу током последње две године његовог живота, када је био практично непокретан, хранила га, старала се о његовој хигијени и хигијени у кући, због чега је отац своју имовину њој и оставио. Тужиле од повратка тужене у очево домаћинство 2010. године ниједном нису посетиле оца ни у кући ни у болници, нити су учествовале у пословима око његове сахране и давања подушја. Према извештају клиничког психолога, сада пок. ДД се жалио на одсуство породичне подршке од стране ћерки, осим ћерке која живи са њим, која је једино обавештена о његовом здравственом стању. У оставинском поступку парничне странке су оглашене за законске наследнике заоставштине (права на бесплатне акције) са по $\frac{1}{4}$ решењем од 18.03.2013. године. Оценом налаза и мишљења судског вештака грађевинске и пољопривредне струке, утврђена је вредност непокретности којима је отац странака располагао у корист тужене од 4.438.544,00 динара. Првостепени суд је утврдио да свакој од тужила припада по 554.818,00 динара на име нужног дела од $\frac{1}{8}$ заоставштине, сходно члану 40. став 2. Закона о наслеђивању.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио након одржане расправе и оценом изведених доказа на основу члана 8.ЗПП закључио да је тужена са оцем закључила уговоре о поклону који иако су били насловљени као поклон, нису били добротини, већ обострано теретни правни послови, тумачећи исте у смислу одредбе члана 99. Закона о облигационим односима и да тако закљученим уговорима није повређено право тужила на нужни део, односно да не могу захтевати редукацију оспорених уговора којим је сада пок. ДД располагао својом имовином сходно члану 42, 43. и 50. Закона о наслеђивању.

По оцени Врховног суда, наведено становиште другостепеног суда засновано је на правилној примени материјалног права и правилном тумачењу правне природе наведених уговора.

Према одредби члана 40. став 1. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС”, бр. 46/95...6/2015), нужним наследницима припада део заоставштине којим оставилац није могао располагати и који се назива нужним делом, према одредби члана 42. истог закона нужни део је повређен ако је вредност оставиочевих завештајних располагања и поклона учињених нужном наследнику или лицу уместо кога овај долази на наслеђе мања од вредности наследничког нужног дела. Према члану 43. став 1. истог закона нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела (облигационо право). Одредбом члана 50. ЗОН јасно је одређено шта се сматра поклоном и прописано да се поклоном сматра свако одрицање од права, па и одрицање од наслеђа у корист одређеног наследника, отпуштање дуга, оно што је оставилац за живота дао наследнику на име наследног дела или због оснивања или проширења домаћинства или обављања занимања, као и свако друго бесплатно располагање.

Наиме, и по оцени ревизијског суда, по својој садржини и правној природи уговори које су закључили и судски оверили сада пок. ДД и тужена насловљени као „уговор о поклону“ су двострано теретни неименовани уговори који испуњавају форму прописану за уговоре о промету непокретности. Правилно је другостепени суд у склопу свих околности конкретног случаја и животне ситуације парничних странака, оценио да је заједничка намера сада пок. ДД и тужене била да закључе двострано обавезни правни посао. Отац парничних странака је располагао својом имовином у корист тужене која је живела са њим у домаћинству до његове смрти и у ситуацији тешке болести и немоћи оцу свакодневно пружала неопходну негу и помоћ, уз изостанак елементарног интересовања и помоћи од стране тужиља, као ћерки. Воља поклонодавца да уговоре закључи са туженом, најпре први 2010. године, а затим и други 2011. године након континуиране неге и помоћи од стране тужене и осмомесечног погоршања здравственог стања, јасно се огледа већ у 1. члану другог уговора да „је поклонодавац стар човек, а и више од тога, инвалид прве категорије“, да: има три ћерке од којих су две удате и не живе у његовом домаћинству, а ћерка ГГ је разведена и живи у његовом домаћинству и у заједници са њим“ и да он: „све своје непокретности поклања својој ћерки ГГ“, што она „прима са захвалношћу и дужним поштовањем“. Следом наведеног, не ради се ни о уговорима који су закључени у циљу лишавања тужиља наследних права на имовини. Стога је правилан закључак да ови уговори, као двострано обавезни, представљају вид теретног располагања имовином за живота, а не добротине правне послове којима би могло да буде повређено право тужиља на нужни наследни део, због чега се не може захтевати редукација поклона сходно члану 42, 43. и 50. Закона о наслеђивању.

Слободна оцена доказа значи вредновање доказа на основу којег суд „по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа као целине“, те на основу резултата целокупног поступка одлучује које ће чињенице узети као доказане. Начело слободне оцене доказа карактерише одсуство законом утврђених правила о избору доказа и њиховом рангирању према доказној снази, па суд у сваком конкретном случају слободно формира своје уверење о доказаним, односно недоказаним чињеницама. На расправи пред другостепеним судом изведени су докази читањем писаних доказа и записника о саслушању сведока и парничних странака, па се

неосновано ревизијом тужиља указује да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 383. став 3. и члана 8. ЗПП, пошто је побијану пресуду засновао на другачијој оцени доказа изведених пред првостепеним судом, без непосредног саслушања свих сведока и парничних странака. Супротно наводима ревизије, другостепени суд је био овлашћен у смислу члана 384. став 1. ЗПП, да на расправу позове странке, односно њихове законске заступнике и пуномоћнике, као и оне сведоке и вештаке за које одлучи да се саслушају. На расправи и у поступку пред другостепеним судом примењују се одредбе о главној расправи пред првостепеним судом (члан 310. до 335.) како је то прописано одредбом члана 385. ЗПП. По члану 331. ЗПП на који упућује наведена одредба, ако се рочиште држи пред измењеним већем, односно судијом појединцем, главна расправа мора да почне изнова, али суд може да донесе одлуку да се поново не саслушавају странке, сведоци и вештаци и да се не врши нов увиђај, већ да се прочитају записници о извођењу ових доказа. У складу са наведеним, другостепени суд је имао могућност да изврши оцену доказа и формира свој закључак о правној природи предметних уговора. Следом наведеног, као неосновани су оцењени сви наводи ревизије о погрешној примени материјалног права којима се заправо оспорава доказни поступак и оцена изведених доказа од стране другостепеног суда, који је супротно наводима ревизије, био овлашћен да на основу расправе изведе другачији чињенично правни закључак од закључка у првостепеној пресуди.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, то је Врховни суд из напред изнетих разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**